

Nr 715

Av herrar **Widén** och **Källqvist**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 111, angående förslag om ökad lärarutbildning m. m.*

(Lika lydande med motion nr 867 i Andra kammaren)

Redan 1950 års riksdag fattade beslut om inrättande av lärarhögskolor för egentlig yrkesutbildning av ämneslärare, mellanskollärare, speciallärare samt eventuellt småskollärare. Den utbildningsform som avsågs bli skapad genom lärarhögskolorna var speciellt inriktad på de nya behov av utbildning som den framväxande grundskolan aktualiserade. Vi har i annat sammanhang, bl. a. i de likalydande motionerna I: 701 och II: 842 vid föregående års riksdag, riktat kritik mot att ifrågakvarande principbeslut av riksdagen inte följdes upp med initiativ från regeringens sida för att bygga upp ett system av lärarhögskolor, innan den press på utbildningen som 1962 års skolbeslut innebar satte in.

Förevarande proposition innehåller förslag om inrättande av två nya lärarhögskolor, av vilka den i Uppsala avses påbörja sin verksamhet under läsåret 1964/65 och den i Umeå så snart en fortsatt utbyggnad av den akademiska utbildningen där gör det möjligt. Vi finner att dessa förslag utgör steg i rätt riktning, även om vi anser att utbyggnaden borde kunna planeras att ske något snabbare.

I partimotioner från vårt håll vid årets riksdag, I: 214 och II: 258, har föreslagits ett uttalande från riksdagens sida att Kungl. Maj:ts och vederbörande skolmyndigheters planering skall vara en under 1960-talet genomförd successiv och ytterligare sänkning av delningstalen för elevantalet i klasserna på grundskolans alla stadier, så att läsåret 1972/73 ingen klass normalt skall innehålla mer än 25 elever. För att detta krav skall kunna realiseras krävs resurser för en ökad ämneslärarutbildning. Sådana resurser bör åstadkommas genom en snabb utbyggnad av systemet med lärarhögskolor. Vi föreslår därför att riksdagen uttalar sig för en sådan utbyggnad som svarar mot det ovan angivna kravet.

I förevarande proposition finns förslag om utbyggnad av den nuvarande enterminsutbildningen vid lärarhögskolorna. Förslaget innebär att intagningen av lärarkandidater till sådan utbildning skall öka från nuvarande 130 till 250 per läsår, varvid utbildning föreslås ske även vid lärarhögskolan i Stockholm. Vi vill här anmärka, att enterminsutbildningen av ämneslärare måste betraktas som kvalitativt underlägsen den ordinarie treter

minsutbildningen. Ifrågavarande utbildningsform måste därför ses som ett provisorium. Det finns anledning att erinra om det otvetydiga uttalande härom, som särskilda utskottet på s. 46 i utlåtande nr 4 år 1962 antagit:

Det förslag om en *övergångsvis anordnad ämneslärarutbildning* om endast en termin kompletterad med viss obligatorisk efterutbildning under det på utbildningsterminen följande tjänstgöringsåret, som departementschefen efter förslag av 1960 års lärarutbildningssakkunniga framlagt måste, ehuru det innebär ett avsteg från nuvarande ämneslärarutbildning vid lärarhögskola, enligt utskottets mening godtagas. Utskottet har därvid bedömt det särskilt angeläget att snabbt få ut nya ämneslärare till framför allt grundskolan. I likhet med departementschefen utgår utskottet likväl från, att den föreslagna kortare utbildningen icke skall behöva anordnas längre än till dess lärarhögskolororganisationen hunnit utbyggas eller eventuellt andra med den nuvarande lärarhögskoloutbildningen jämförliga utbildningsformer utformats, dock lägst under tre läsår eller t. o. m. läsåret 1964/65.

Eftersom särskilda utskottet i sitt nyssnämnda utlåtande (s. 48) ansåg att en viss ytterligare utvidgning av den tillfälliga entermensutbildningen borde kunna ske, vill vi inte motsätta oss den utbyggnad som departementschefen nu föreslår i propositionen. Vi vill emellertid kraftigt understryka riksdagens begäran i fjol, att ifrågavarande provisorium skall avvecklas senast vid slutet av läsåret 1964/65.

Riksdagen beslöt i fjol att låta inrätta en professur i praktisk pedagogik med specialpedagogisk inriktning. I valet mellan Stockholm och Göteborg som den ort till vilken professuren borde knytas ställde sig riksdagen neutral och begärde förslag i ärendet från Kungl. Maj:t genom lärarutbildningssakkunniga. Sådant förslag framlägges nu i proposition nr 111, där Kungl. Maj:t ger förord åt Göteborg.

Enligt vår mening är behovet av specialpedagogisk forskning och utbildning avsevärt med hänsyn till det stora antal handikappade skolbarn som för närvarande går utan erforderlig handledning. Synpunkter i denna fråga har från vårt håll framförts i partimotionerna I: 348 och II: 406, som väckts vid årets riksdag. Det nämnda behovet gör det angeläget att en professur i praktisk pedagogik med specialpedagogik inrättas också på speciallärarlinjen vid lärarhögskolan i Stockholm. Vi föreslår att riksdagen begär förslag till nästa år om inrättande av denna professur.

Under hänvisning till ovan anförd motivering hemställes,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 111 ang. förslag om ökad lärarutbildning m. m. måtte

1. uttala om en sådan utbyggnad av lärarhögskolororganisationen bör åstadkommas som svarar mot en ökad lärarutbildning i den omfattning som erfordras för att läsåret

1972/73 ingen klass i grundskolan normalt skall omfatta mer än 25 elever; samt

2. i skrivelse till Kungl. Maj:t begära förslag till 1964 års riksdag om inrättande av en professur i praktisk pedagogik med specialpedagogik på speciallära linjen vid lärarhögskolan i Stockholm.

Stockholm den 17 april 1963

Martin Widén *Eric Källqvist*

Nr 716

Av herr **Kaijser** och fröken **Stenberg**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 112, angående förbättring av arbetssituationen för rektorerna vid statliga gymnasier m. m.

(Lika lydande med motion nr 872 i Andra kammaren)

Stockholm den 17 april 1963

Rolf Kaijser *Gunvor Stenberg*